

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Організаційно-економічний механізм – це різнопланова та багатовимірна категорія суспільного відтворення, тому її визначення також не може бути однозначним. Цей висновок базується на огляді як вітчизняних авторів (М. Туган-Барановський, В. Дмитрієв, М. Кондратьєв, О. Чаянов, М. Чумаченко, А. Савченко, В. Коренев, С. Мочерний) та і зарубіжних (А.А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд, Д. Фріман, Б. Рован) наукових джерел.

Якщо розглядати організаційно-економічний механізм як свідомий вплив суб'єкта управління на об'єкти, процеси та учасників економічної діяльності, здійснюваний з метою надання певного напрямку господарській діяльності і досягненню бажаних результатів, то цей підхід обґрунтовує тезу, що організаційно-економічний механізм завжди формується під впливом конкретних умов господарювання і призначений для організації та здійснення економічної діяльності підприємства для досягнення його цілей. Як видно, за такого підходу механізм розглядається як сукупність заходів, методів, функцій, завдяки якій підприємства організують і досягають цілі своєї діяльності. Підхід забезпечує системність і цілісність організаційно-економічного механізму, охоплення зв'язків між різними формами економічного розвитку, способи розв'язання його проблем.

Категорія «організаційно-економічний механізм» є достатньо дослідженою. Економічною теорією загалом визначено зміст організаційно-економічного механізму підприємств як складну цілісну систему, що охоплює різні групи відносин, які визначаються рівнем розвитку продуктивних сил суспільства та формою реалізації відносин власності. Однак, організаційно-економічний механізм не може існувати поза межами людської діяльності щодо суспільного виробництва, тому з позиції продуктивних сил його зміст можна визначити як взаємодію людини і природи стосовно організації певного виробництва.

Деякі дослідники категорію організаційно-економічного механізму часто протиставляють або ототожнюють з поняттями економічного, організаційного, фінансового або господарського механізму. Серед них найпоширенішим історично був та залишився господарський механізм, стосовно якого теоретичне узагальнення сутності, змісту і особливостей функціонування достатньо глибоко пророблене ще у 70-80-х роках ХХ-го століття, коли виникла необхідність реформування економіки, яка дедалі більше виявляла свою неефективність.

Треба зауважити, що «організаційно-економічний механізм управління» в дослідженнях раніше вивчався обмежено, більш розповсюдженими об'єктами досліджень були окремі економічний або фінансовий та організаційний механізми управління. Погляди змінилися останнім часом. Ці підходи значно відрізняються, тому що не ототожнюють організаційно-економічний механізм управління з господарським, а вважають його складовою господарського механізму.

Але організаційно-економічний інструментарій управління не існує сам по собі, він втілюється у матеріальні складові процесів, видів та об'єктів діяльності. Тобто можна вважати, що *під організаційно-економічним механізмом розвитку промислового підприємства слід вважати певну сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, економічних і мотиваційних методів та інструментів, які спрямовані на системну організацію й управління виробництвом та мають специфічні особливості застосування.*

Організаційно-економічний механізм розвитку підприємства повинен створити для виробничої підсистеми найкращі умови для задоволення суспільних потреб і одержання прибутку, тобто вирішення підприємством всіх завдань, закріплених його статутом або визначених керівництвом.

Відповідно, *основними цілями організаційно-економічного механізму розвитку виробничого підприємства є забезпечення:*

- стійкої зацікавленості у постійному розвитку науково-технічного, інтелектуального та інноваційного потенціалу підприємства;
- повної незалежності та господарської самостійності у володінні, використанні та розпорядженні створеними або придбаними правами власності;
- високої прибутковості і ефективності виробничої та господарської діяльності;
- стабільну трудову активність і зацікавленість персоналу підприємства у покращенні результатів своєї діяльності;
- високий ступінь самоорганізації, адаптивності та ефективності організаційної структури підприємства.

Таким чином, організаційно-економічний механізм розвитку підприємства має набувати певних відмінностей, оскільки відображує сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, економічних і мотиваційних методів та інструментів, спрямованих на системну організацію й управління виробництвом, які мають специфічні особливості застосування. Відповідно, структура механізму має формуватися для вирішення сукупності відповідних завдань розвитку.

Список літератури:

1. Чумаченко Н.Г. Проектирование организационных структур управления производством. / Н.Г. Чумаченко, А.П. Савченко, В.Г. Корнев – К.: Наукова думка, 1979. – 256 с.
2. Гриньова В.М. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств : [Моногр.] / В.М. Гриньова, О.В. Козирева. – Харків: ІНЖЕК, 2006.– 192 с.
3. Філіппова С.В. Організаційний розвиток виробничих підприємств: основні проблеми та шляхи / С.В. Філіппова, І.В. Ліганенко. – Одеса: ОНПУ, 2011 р. – 238 с.

Станкова Л.І.

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Виробничі підприємства здійснюють виробництво товарів промислового та споживчого призначення, надають послуги промислового характеру, інформацію, створює духовні цінності, тому вони виступають важливою частиною економічної системи України, яка характеризує місце національної економіки в міжнародному розподілі праці, а також рівень її конкурентоспроможності. Темпи розвитку виробництва в повній мірі детермінують якість та лінійність економічного зростання країни.

Зростання виробничого сектору економіки відзначатиметься здатністю подолати опорні розбіжності розвитку гнучкого і результативного реагування на зміну середовища як на світовому, так і на внутрішньому ринках. Тому темпи розвитку виробничого підприємництва значною мірою детермінують якість та спрямованість економічного зростання країни.